

УДК 633.367:631.5

Чернявський Д. І., здобувач вищої освіти**Бурко Л. М.**^{*}, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри рослинництва**Аврамчук Б. І.**, кандидат с.-г. наук, асистент кафедри рослинництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

^{*}e-mail: Lesya1900@i.ua

АГРОБІОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ВИРОЩУВАННЯ КОЗЛЯТНИКА СХІДНОГО

Проблема дефіциту рослинного білка у тваринництві зумовлює необхідність пошуку та впровадження нетрадиційних, екологічно пластичних і довговічних кормових культур. Серед багаторічних бобових трав особливої уваги заслуговує козлятник східний (галега східна – *Galega orientalis* L.). Ця культура характеризується високою продуктивністю, ранньостиглістю та здатністю забезпечувати стабільні врожаї протягом 10–15 років і більше без пересіву.

Мета роботи – обґрунтувати переваги використання козлятника східного як джерела високоякісної біомаси для збалансування раціонів тварин.

Галега східна відзначається інтенсивним накопиченням органічних речовин. Встановлено, що культура забезпечує вихід сухої речовини на рівні 10,0–12,0 т/га, а сирого протеїну – 2,2–2,5 т/га. У фазі початку цвітіння зелена маса містить 20,5% у сухої речовини, у складі якої зосереджено: сирого протеїну – 23,6%, безазотистих екстрактивних речовин – 44,7% (зокрема цукрів – 4,2%), ліпідів – 3,4% та клітковини – 21,9%. Висока вітамінна цінність підтверджується вмістом аскорбінової кислоти (900 мг/кг) та каротину (50–60 мг/кг). Крім того, наявність специфічних алкалоїдів (зокрема галегіну) стимулює секрецію молока в лактуючих тварин.

Важливою перевагою козлятника є повноцінність його білка, який містить повний спектр незамінних амінокислот. Енергетична поживність 100 кг зеленої маси становить 20–28 корм. од. Вміст перетравного протеїну на 1 корм. од. суттєво перевищує зоотехнічну норму і становить у зеленій масі 115–158 г, у сні – 190 г, а в трав'яному боршні – до 200 г.

За показниками ранньостиглості галега переважає традиційні бобові трави: укісна стиглість настає на 7–10 днів раніше за еспарцет, на 10–16 днів – за люцерну та на 20–25 днів – за конюшину лучну. Це дозволяє ефективно використовувати культуру в системі зеленого конвеєра для ліквідації дефіциту свіжих кормів наприкінці весни.

Технологічна цінність козлятника полягає в його універсальності: біомаса придатна для виготовлення сіна, сінажу, силосу та високобілкових концентратів. Характерною морфологічною ознакою є міцне кріплення листків до стебла, що мінімізує втрати найбільш цінної частини врожаю під час сушіння та механізованої заготівлі сіна.

Отже, козлятник східний є стратегічним ресурсом для зміцнення кормової бази. Поєднання високої протеїнової поживності, довговічності травостою та надраннього терміну використання робить його однією з найбільш рентабельних культур у сучасному кормовиробництві.

УДК 632.51:631.527:631.559

Шевченко С. М.^{*}, доктор с.-г. наук, професор кафедри загального землеробства та ґрунтознавства**Мороз А. О.**, аспірант кафедри загального землеробства та ґрунтознавства

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

^{*}e-mail: shevchenko.s.m@dsau.dp.ua

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КУКУРУДЗИ В СУЧАСНОМУ ЗЕМЛРОБСТВІ

Кукурудза (*Zea mays* L.) є ключовою культурою в глобальних системах продовольства, кормовиробництва та біоенергетики, забезпечуючи харчову безпеку, конкурентоспроможність тваринництва й декарбонізацію енергетичного сектору. За даними FAO, вона лідирує за обсягом валового виробництва серед зернових культур, а попит формується трьома основними факторами: зростанням споживання м'яса та молока (кормова база), стабільним продовольчим сегментом і розширенням промислової переробки (крохмаль, сиропи, біоетанол). Протягом останніх двох десятиліть кукурудза демонструє найвищу динаміку приросту виробництва та міжнародної торгівлі.

З погляду харчової цінності кукурудза універсальна: в Африці та Латинській Америці – основний продукт харчування людини, у розвинених

країнах – домінуючий компонент кормів для птиці та свиней, а також сировина для біоенергетики та переробки. Глобальні ринки кукурудзи високонцентровані за експортом і вразливі до логістичних та макроекономічних потрясінь, що посилює цінову волатильність і вимагає підвищення стійкості ланцюгів постачання.

Незважаючи на тривале зростання врожайності в окремих регіонах, спостерігається уповільнення або досягнення «плато», що вказує на вичерпання екстенсивних резервів і потребу в інноваціях для ефективнішого використання ресурсів. Сучасні прирости врожайності в провідних країнах зумовлені переважно агрономічними та кліматичними факторами (своєчасність операцій, густина посіву, управління водою та живленням, теплові ресурси), а не лише гене-